

Aan zijne Excellenties:

De Minister van Financiën

De Minister van Veiligheid en Justitie

De Minister van Economische Zaken en Klimaat

www.internetconsultatie.nl

Langbroek, 26 juni 2023

Betreft: Wijzigingswet beperking toegang UBO-registers

Geachte dames en heren,

Graag maken wij gebruik van de mogelijkheid om namens FBNed | Familiebedrijven Nederland deel te nemen aan de internetconsultatie inzake de beperking van toegang tot het UBO-register. Wij verzoeken u acht te slaan op deze reactie.

FBNed is de vereniging van Nederlandse familiebedrijven en ondernemende families en behartigt de belangen van het familiebedrijf. Onze leden zijn gezamenlijk goed voor 260.000 banen en dragen voor € 67 miljard bij aan het BNP.

Het Europese Hof (HvJEU) stelt dat openbaar inzagerecht een disproportionele schending is van het recht op privacy, een basisrecht van burgers. Dat is de kern van ons bezwaar. De toegang van het grote publiek tot informatie over uiteindelijk begunstigden is een ernstige aantasting van de privacy en het doel van deze regeling – het bestrijden van witwassen – rechtvaardigt deze inbreuk op de privacy niet. Met de vereiste aanpassing van de toegang tot het register moet hier zeer voorzichtig te werk worden gegaan. De consultatie vraagt “hoe” en het korte antwoord is dat alleen bij een aantoonbaar en positief oordeel door een daartoe geschikte instantie er sprake kan zijn van legitiem belang om toegang te krijgen tot UBO gegevens. En dan alleen als een bezwaar van de UBO tegen het verstrekken van zijn gegevens niet standgehouden heeft. Wij zijn van mening dat eerst het proces in Europa afgewacht moet worden waarin nieuwe richtlijnen worden opgesteld (o.a. AMLD-6) alvorens als lidstaat de nationale wetgeving aan te passen. Het is niet verstandig om daarop vooruit te lopen.

Roerige geschiedenis

De invoering van het UBO-register kent een roerige geschiedenis. Het doel van het UBO-register is de aanpak van belastingontduiking, witwaspraktijken en terrorismefinanciering door middel van transparantie. Dat is een te steunen doel, maar al vanaf de eerste plannen voor een ‘Ultimate Beneficial Owner register’ in 2015 waren er op diverse vlakken zorgen en bezwaren. Het grootste zorgpunt was de openbaarheid. Wij hebben deze bezwaren in eerdere consultaties, in persoonlijke gesprekken en in de media gedeeld.

Hoewel mede door onze gesprekken, onderzoeken, publicaties en media-aandacht enkele zaken ten gunste van de familiebedrijven zijn aangepast, bleef het grootste bezwaar – openbaarheid van

privacygegevens – bestaan. In combinatie met de verplicht openbare jaarstukken van familiebedrijven was deze volledige openbaarheid zeer ongewenst.

De belangrijkste bezwaren tegen het UBO-register

- Een openbaar UBO-register maakt een te grote inbreuk op de privacy, creëert onaanvaardbare veiligheidsrisico's en zal het beoogde doel niet realiseren. Een standpunt dat mede-onderschreven werd door de Belastingdienst en de Europese Data Protection Supervisor (EDPS). De Belastingdienst gaf in zijn zogenaamde uitvoeringsdienst in april 2021 aan dat 'het UBO-register fraudegevoelig en beperkt effectief is'. In 2017, was ook het oordeel van de EDPS al volstrekt helder: 'We see, in the way such solution is implemented, a lack of proportionality, with significant and unnecessary risks for the individual rights to privacy and data protection.'
- Het UBO-register tast de grondrechten van aandeelhouders aan. Burgers die belanghebbenden zijn in een vennootschap krijgen niet dezelfde behandeling als burgers met spaargeld. Waarom moet het UBO-belang openbaar zijn? Een spaarrekening is dit immers ook niet. Bovendien staan de bestuurders van een vennootschap al reeds geregistreerd in het Handelsregister.
- Het UBO-register gaat voorbij aan de huidige trend dat er juist meer bescherming nodig is tegen de inbreuk op privacy, door bijvoorbeeld techgiganten en datamining bureaus die gegevens commercieel verhandelen. Voor ondernemende families met een bedrijf gebeurt met het voorliggende wetsvoorstel het tegenovergestelde.
- Ondernemers worden al veel geconfronteerd met administratieve lasten en regeldruk. Met de invoering van het UBO-register in 2021 zijn hier nog meer regels en bureaucratie bijgekomen. Dit leidt tot onzekerheid bij ondernemers, die zich steeds weer moeten aanpassen in een al complexe markt.

Rechtszaken

In 2021 is de Stichting Privacy First naar de rechter gestapt. Zowel de rechtszaak op 18 maart 2021 als het hoger beroep op 16 november 2021 hadden deels het gewenste resultaat. Hoewel de rechter bevestigde dat er aanleiding was om te twijfelen aan de rechtsgeldigheid van het register, wilde deze niet vooruitlopen op een uitspraak die het HvJEU nog moest doen. Het gevolg is dat het UBO-register maandenlang openbaar toegankelijk is geweest. En data die eenmaal openbaar op internet hebben gestaan zijn niet meer 'niet-openbaar' te maken. Uit onze achterban vernemen wij dit ook met alle ongewenste gevolgen van dien.

De langverwachte uitspraak van het HvJEU kwam eind 2022 en maakte korte metten met de openbare toegankelijkheid van het UBO-register. De toegang van het grote publiek tot informatie over uiteindelijk begunstigen is een ernstige aantasting van de privacy en het doel van deze regeling – het bestrijden van witwassen – rechtvaardigt deze inbreuk op de privacy niet, aldus de hoogste Europese rechter.

Deze grove inbreuk op de privacy, een mensenrechtenschending, die in Nederland plaatsgevonden heeft had voorkomen kunnen en moeten worden.

Vervolgens deed het HvJEU op 12 januari 2023 nog een andere belangrijke uitspraak (ECJ 12 January 2023, Case C-154/21) met de strekking dat 'elke persoon recht heeft om te weten wie zijn of haar data heeft ingezien'.

Hoe nu verder?

Er moet voorkomen worden dat er wederom onwettige toegang tot het UBO-register mogelijk is en de (Europese) Rechter weer corrigerend moet optreden.

Tot de uitspraak was de situatie dat iedereen – ongeacht of er sprake is van een legitiem belang- in ieder geval de volgende informatie moet kunnen raadplegen over een UBO van een juridische entiteit:

- a. de naam;
- b. de geboortemaand;
- c. het geboortjaar;
- d. het land waarin hij/zij woonachtig is;
- e. de nationaliteit;
- f. de aard van het belang dat hij/zij houdt in de juridische entiteit; en
- g. de omvang van het belang dat hij/zij houdt in de juridische entiteit.

Daarnaast mochten lidstaten bepalen dat er meer informatie over UBO's openbaar toegankelijk is. Als zij dat doen, dan moet die aanvullende informatie ten minste bestaan uit de geboortedatum of contactgegevens van de UBO. Het is positief dat Nederland daar niet voor heeft gekozen.

Het HvJEU acht publieke toegang tot UBO-informatie een te grote inmenging in het grondrecht op eerbiediging van het privéleven, het familie- en gezinsleven en het grondrecht op bescherming van persoonsgegevens.

Noch het HvJEU noch de anti-witwasrichtlijn beschrijft een definitie van het begrip "legitiem belang". Wel overweegt het HvJEU dat een legitiem belang verband moet houden met de doelstelling van de anti-witwasrichtlijn, en heeft zij aangegeven dat de pers en maatschappelijke, niet-gouvernementele organisaties die zich bezighouden met het voorkomen en bestrijden van witwassen en terrorismefinanciering een legitiem belang zouden kunnen hebben, evenals personen die de identiteit van de uiteindelijk belanghebbenden van een juridische entiteit willen kennen omdat zij mogelijk transacties met hen aangaan.

Genoemde partijen die vanwege hun mogelijke betrokkenheid bij de bestrijding van delicten op het gebied van witwassen of terrorismefinanciering een legitiem belang kunnen hebben, zijn niet altijd strak te omlijnen. Zo is de term "pers" een veel te ruim begrip en bestaan er in Nederland geen richtlijnen c.q. een register waarin persmensen of journalisten zich aan moeten conformeren.

De veel te ruime interpretatie van journalisten of pers geldt ook voor de voorstellen om NGO's een legitiem belang toe te kennen. Ook voor deze groep is een nadere afbakening nodig.

In Europa wordt nu gewerkt aan de zesde AMLD. Waarom wacht Nederland niet af wat deze Richtlijn voorschrijft over 'legitiem belang'?. Net als bij andere wetten uit Europa (denk aan IMVO wetgeving waar we ook wachten op EU-regels i.p.v. prematuur een nationale wet in te voeren).

Uiteraard kunnen bevoegde autoriteiten wel de toegang behouden. Een andere belangrijke groep gebruikers zijn instanties als banken, notarissen en accountants die worden genoemd in de 'Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme' (Wwft). Zij hebben een taak als

poortwachters van het financiële stelsel en zijn in dat kader verplicht het UBO-register te raadplegen, alsmede om discrepanties te melden. De uitspraak van het Hof tornt niet aan de toegang voor deze instellingen. Dat begrijpen wij alhoewel wij ook van mening zijn dat sommige groepen die onder de Wwft vallen onvoldoende waarborgen kennen om opgevraagde gegevens te beschermen en enkel te gebruiken voor het doel van het UBO-register.

Legitiem belang

Onze oproep is ‘wacht op EU-regels’. Wanneer Nederland dat niet doet is het essentieel dat er een gedegen toetsing van het legitiem belang is die ook juridisch standhoudt.

Elk verzoek van een partij die een legitiem belang denkt te hebben zal individueel beoordeeld moeten worden. Het kabinet lijkt besloten te hebben dat de Kamer van Koophandel deze besluiten moet en kan nemen om wel of geen gegevens te verstrekken. Wij pleiten ervoor om deze taak bij de rechter neer te leggen. Het is nogal wat om te beoordelen of het vermeende legitieme belang zwaarder weegt dan het recht op privacy.

Indachtig de uitspraak van het HvJEU dat ‘elke persoon recht heeft om te weten wie zijn of haar data heeft ingezien’ moet de betreffende UBO op de hoogte gesteld worden wie inzage heeft verkregen. Als een partij beschikt over een legitiem belang en vervolgens UBO-informatie opvraagt, dient de UBO te weten (a) welke gegevens precies zijn opgevraagd en (b) door wie, of namens welke partij, dat is gedaan.

De betreffende UBO moet uiteraard ook het recht hebben om bezwaar, met opschortende werking, te maken.

Wij vragen ons ook af hoe de verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid is van partijen die een legitiem belang hebben aangetoond. Zij zijn verantwoordelijk voor discretie en hebben de plicht om zorgvuldig met deze privacygegevens om te gaan. Als deze informatie, al dan niet bewust, gelekt wordt hoort hier een hoge boete op te staan dan wel moet strafrechtelijke vervolging mogelijk zijn.

Tot slot

Wij wensen het kabinet veel succes met het maken van goede keuzes die juridisch standhouden. Wij zijn altijd bereid om mee te denken.